

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

תימן בעלת החשיבות הגיאו-אסטרטגית, הפכה למוקד התגוששות אזורי נוסף בין איראן לבין סעודיה; ממשלת תימן מאשימה את איראן כי היא מסייעת למורדים השיעים-זידים (החות'ים), שבצפון המדינה באמצעי לחימה, בכסף ובתעמולה; חתרנות בקרב אוכלוסיות שיעיות מקומיות במוקדי מתיחות במזה"ת מהווה דפוס פעולה שכוח של האיראנים

סרטון שהפיצו המורדים החות'ים בצפון המדינה. בתמונה טנק עליו כרזה בה מופיעות המילים: מוות לישראל, מוות לאמריקה, ארורים היהודים, ניצחון לאסלאם (Mareb video.com) צילומים בנוסח זה הופצו גם בפורום של המורדים החות'ים באתר האינטרנט שחזבאללה בלבנון העמיד לרשותם

1. ב-11 באוגוסט 2009 פתח צבא תימן במבצע צבאי נגד מורדי **חמולת אלחותי** (אלחות'יון) **השיעים-זידיים** במחוז סעדה שבצפון תימן, סמוך לגבולה הצפוני עם סעודיה. זהו סבב הקרבות השישי בין ממשלת תימן לבין המורדים, אשר אימצו לעצמם אידיאולוגיה אסלאמית מיליטנטית
- אנטי-אמריקנית ולטענת המשטר התימני הם חותרים להפלתו. מקורו של סכסוך זה, הנמשך כבר חמש שנים, בתחושות קיפוח של תושבי צפון תימן על רקע פוליטי, כלכלי וחברתי מקומי. מאבק הכוחות הפוליטי-דתי בין סעודיה לבין איראן, והקרנת הכוח האיראנית במרחב, מעניקים לסכסוך בין המשטר למורדים משנה חשיבות והופכים אותו לבעל **השלכות אזוריות, החורגות במשמעויותיהן מההיבט הפנים-תימני.**
2. מיקומה הגיאוגרפי-אסטרטגי של תימן במבואות ים סוף, מול חופי קרן אפריקה, וחולשת המשטר המרכזי הפרו-מערבי שלה, **הפכו אותה ליעד אטרקטיבי לחתרנות של מוקדי כוח חיצוניים**, מדינתיים וחוף-מדינתיים ובמרכזם **איראן וסעודיה** (כשגם ארגון אלקאעדה פועל בזירה התימנית נגד המשטר, הגם שהוא מתנגד למעורבות האיראנית). המרד החות'י המתמשך בצפון המדינה, בו עוסק מסמך זה, מהווה **זירת התגוששות** אזורית נוספת בה בוחשות איראן וסעודיה, שלכל אחת מהן אינטרסים משלה ובעלי ברית משלה בזירה התימנית. **איראן**, העושה דרך קבע שימוש באוכלוסיות שיעיות מקומיות במוקדי מתיחות נוספים במזרח התיכון, מגישה לטענת ממשלת תימן סיוע צבאי, פוליטי ותעמולתי למורדים החות'ים השיעים-זידיים.
3. מאז פרץ סבב הקרבות הנוכחי, המשטר התימני בראשות הנשיא עלי עבדאללה צאלח, מאשים **את איראן כי היא מעניקה למורדים השיעים סיוע צבאי, כספי ובעיקר תעמולתי**(עדות ברורה לסיוע האיראני התעמולתי ניתן למצוא בהעמדת כלי תקשורת איראניים ואתר אינטרנט של חזבאללה הלבנוני לרשות מערכת התעמולה של המורדים). תימן טענה, כי כוחות הביטחון שלה תפסו כספים ומשאיות עמוסות באמצעי לחימה, שנשלחו ע"י האיראנים כסיוע למורדים. תימן אף רמזה כי המשך המעורבות האיראנית בענייניה הפנימיים של תימן עלול להוביל לניתוק היחסים הדיפלומטיים ביניהן. יוזכר, כי גם בסבבי הקרבות הקודמים התפרסמו דיווחים בדבר סיוע איראני למורדים. בסבב הקרבות הקודם (מאי 2007) השיבה תימן את שגרירה באיראן ובלוב ל"התייעצויות" על רקע האשמות דומות לפיהן השתיים מספקות אמצעי לחימה ומימון למורדים החות'ים.
4. **איראן** מצידה רואה בתימן בכלל, ובחלקה הצפוני השיעי בפרט, **כר-פעולה נוח לפעילות חתרנית נגד סעודיה**, יריבתה הדתית-פוליטית העיקרית במרחב. בנוסף, נתפסת תימן בראייה האיראנית כנדבך חשוב במסגרת מדיניות החותרת **לבסס נוכחות איראנית פיזית, יבשתית וימית, במדינות ובנמלים במדינות ים סוף, השולטים על נתיבי השיט**

המובילים מהמפרץ הפרסי אל לב המזרח התיכון ואל אירופה¹. האוכלוסייה השיעית-זידית המהווה כ-30 אחוזים מתושבי תימן נתפסת ע"י האיראנים כמאתר נוח לייצוא המהפכה האסלאמית וכאמצעי להעמקת ההשפעה הפוליטית ולקידום האינטרסים האזוריים של איראן. דפוס זה של **חתרנות בקרב אוכלוסיות שיעיות מקומיות** ננקט ע"י איראן במוקדי מתיחות נוספים במזרח התיכון (לבנון, עיראק, בחריין ואיחוד האמירויות). בצד זאת מקיימת איראן חתרנות גם במצרים הסונית (תוך הסתייעות בחזבאללה) ובזירה הפלסטינית (תוך הסתייעות בחמאס).

5. אין בידנו נתונים מהימנים על היקף הסיוע האיראני למורדים החות'ים, שכן **איראן נוהגת דרך קבע להכחיש** את פעילותה החתרנית במדינות שונות במזרח התיכון ובקרב אוכלוסיות ובמוקדים נוספים בעולם (כגון מדינות אמריקה הלטינית). גם בנוגע לזירה התימנית מכחישה איראן כי היא זו אשר מסייעת למורדים החות'ים והיא אף הציעה לתווך בסכסוך (הצעתה נדחתה על הסף ע"י תימן). מנגד, דוברים איראנים האשימו את סעודיה, כי היא מתערבת בענייניה הפנימיים של תימן ומלבה את הסכסוך בצפון המדינה. חברי פרלמנט איראנים מתחו ביקורת על מה שכינו "אוזלת היד" של משרד החוץ האיראני נוכח "טבח השיעים" בתימן והאשימו את ארה"ב בסיוע לפעילות שמנהלת ממשלת תימן נגד השיעים בתחומה.

6. **סעודיה**, הניצבת מול מוקד חתרנות אסלאמי-שיעי בגבולה הדרומי עם תימן, חוששת מהתערעורת המצב הביטחוני בחצר האחורית שלה כמו גם מ"זליגת" גורמי טרור לשטחה מתימן (בעיקר פעילי אלקאעדה). דוברים וכלי תקשורת המזוהים עם סעודיה הדגישו, כי לאיראן אינטרס ביטחוני ללבות את המתיחות באזור וטענו כי היא מגישה סיוע למורדים השיעים-זידים בצפון תימן. ערוץ אלערביה, הממומן על יד סעודיה, שידר לאחרונה כתבה נרחבת שכותרתה "מרד אלחות'י ותפקידה של איראן בו", אשר האשימה את איראן במעורבות בענייניה הפנימיים של תימן (ומדינות רבות נוספות באזור).

7. **לסיכום** - תימן מהווה זירת התגוששות נוספת בין איראן לסעודיה ומוקד חתרנות נוסף של איראן, במסגרת אסטרטגיית-העל שלה **החותרת להגמוניה אזורית**. אסטרטגיה זאת עושה שימוש **אינטנסיבי בנשק החתרנות** הן בקרב מדינות ערביות פרו-מערביות בהן מתגוררת אוכלוסיה שיעית בעלת משקל (לבנון, עיראק, בחריין, תימן) והן בקרב מדינות מוסלמיות סוניות בהן כמעט ולא קיימת נוכחות שיעית (מצרים, מרוקו וממשל חמאס ברצועה). אסטרטגיה איראנית זאת, הנתמכת ע"י מאמציה הנמשכים בתחום הגרעיני, חותרת לחולל מהפך היסטורי מרחיק לכת במזרח התיכון, בעל אופי פוליטי ודתי, **אשר יציב את איראן ואת השיעה כגורם הכוח המרכזי באזור על חשבון המדינות הערביות המוסלמיות סוניות הפרו-מערביות**.

¹ ראו לקט מידע מה-30 ביולי 2009: "[פעילות איראן במזרח אפריקה, השער האחורי למזרח התיכון וליבשת אפריקה](#)".

הרקע למרידה החות'ית בצפון תימן

8. מאז שנת 2004 מתנהלת בצפון תימן, בקרבת הגבול עם סעודיה, מרידה נגד ממשלת תימן, המתחוללת לסירוגין ובעוצמות משתנות. המורדים מונים להערכתנו כמה אלפי איש תושבי מחוז סעדה בני חמולת אלחות'י. אזור סעדה, בו מתחוללת המרידה, הנו שטח הררי תלול אשר צבא סדיר כדוגמת הצבא התימני מתקשה לפעול בו. לאורך ההיסטוריה כשלו מעצמות שונות להכריע כוחות גרילה שפעלו בנקיקי ההרים של מחוז זה. האימפריה העות'מאנית כשלה בכך בסוף המאה ה-19. כך גם צבא סעודיה במלחמת סעודיה-תימן בשנת 1934 וכן כוחותיו של ג'מאל עבד אלנאצר, נשיא מצרים, בשנות השישים של המאה הקודמת. המרידה גבתה עד לסבב הקרבות האחרון אלפי הרוגים משני הצדדים. עפ"י גורמי או"מ נעקרו מבתיהם מאז תחילת המרד החות'י כ-150,000 אזרחים. מרבית העקורים (כ-60 אחוזים) הנם ממחוז סעדה. הם מצאו מקלט בבתי קרובים, במוסדות ציבור ובמחנות פליטים המקבלים סיוע הומניטארי ממוסדות האו"ם.²

9. המורדים החות'ים משתייכים לשיעה הז'יידית, אחת האסכולות המתונות באסלאם השיעי, הקרובה מהבחינה הלכתית לאסכולה השאפעית באסלאם הסוני. שמה נגזר משמו של זיד, אחד מצאצאי הח'ליף עלי (המוכר בשיעה כמייסדה, בעל תואר אמאם). זיד תבע את זכויות בני עלי מידי החליפים האומיים ושילם על כך בחייו (בשנת 740). כ-30 אחוזים מתושבי תימן (ובהם גם הנשיא עלי עבדאללה צאלח) נמנים על אסכולה זו. שאר אוכלוסיית תימן מורכבת ברובה ממוסלמים סונים (כ-50 אחוזים ו-60 אחוזים) ומקבוצות קטנות אחרות של מיעוטים ובהם נוצרים, הינדים ואף מיעוט יהודי קטן.

אזור המרידה החות'ית בצפון תימן (אתר OCHA, 14 בספטמבר 2009)

² אתר OCHA, דוח מספר 6 אודות מצב בחירום במחוז סעדה שבתימן, 14 ספטמבר 2009.

10. מרידת החותיים בצפון תימן פרצה במהלך שנת 2004, בראשות **חסיין בדר אלדין אלחותי**³ - שיח' שיעי-זידי קיצוני, שמונה ע"י המשטר כאיש קשר מטעמו בצפון המדינה, במטרה לשפר את קשרי המשטר עם הפריפריה ולהחליש את הקיצונים הסונים באזור סעדה. שיח' חסיין בדר אלדין אלחותי טען, כי ממשלתו שלל עלי עבדאללה צאלח הפכה למזוהה מידי עם ארה"ב וישראל. במקביל הוא ביצר את מעמדו בצפון ואף הקים מליציה צבאית אסלאמית הכפופה למרותו בשם **שבאב אל מאמינין** (הצעירים המאמינים). ביוני 2004 קראה הממשלה לחסיין בדר אלדין אלחותי להסגיר עצמו לרשויות אך נתקלה בסירוב. סירובו החריף את המתח בין החותיים למשטר והביא לעימותים אלימים במהלכם נהרג חסיין בדר אלדין אלחותי (ספטמבר 2004). לאחר מותו שכך המרד לזמן מה.

11. במרס 2005 פרץ סבב נוסף של קרבות בהנהגת אחיו של חסיין, **עבד אלמלכ אלחותי**, הממשיך להנהיג את המרד עד היום. במהלכו הצליחו המורדים לתקוף מספר מטרות בצנעא' הבירה. בשלהי 2006 חידשו המורדים את הפעילות האלימה, שכללה גם התנכלויות כלפי הקהילה היהודית הקטנה במחוז סעדה (שחולצה משם ע"י הממשלה). בפברואר 2007 הציבה הממשלה בפני המורדים אולטימטום נוסף. לאחר שהמורדים לא נענו לו, החליטו השלטונות לדכא את המרד בכוח הזרוע תוך הפעלת כוחות צבא גדולים שכללו אלפי חיילים, טנקים ומטוסי קרב. ב-16 ביוני 2007 הושג הסכם הפסקת אש בתיווכה של קטר. ההסכם כלל התחייבות הממשלה לשקם את אזורי הקרבות, מתן חנינה לאנשי אלחותי שבמעצר ומתן אפשרות עתידית לאנשי אלחותי להקים מפלגה פוליטית ולפתוח עיתון.

עבד אלמלכ בדר אלדין אלחותי (אתר
www.aleshteraki.net)

12. גם הסכם זה לא מומש הלכה למעשה. ב-11 באוגוסט 2009 החל צבא תימן במבצע חדש נגד המורדים החותיים באזור העיר סעדה, שבקרבת הגבול עם סעודיה, במטרה לדכא את

³ בדר אלדין אלחותי, אביו של חסיין, נאלץ לגלות מתימן בשל תוצאות מלחמת האזרחים שהתנהלה בשנת 1994. הוא מצא דרכו ל**איראן** וללבנון והורשה לשוב לתימן בשנת 1997.

המרד. זהו המבצע השישי שמנהל צבא תימן מאז שנת 2004 נגד המורדים. הקרבות בין הצדדים היריבים עדיין נמשכים. מסרטון וידאו שפרסמו המורדים בסוף אוגוסט 2009 עולה כי הם מצוידים בשריוניות ובטנקים. על גבי השריוניות והטנקים נישאו סיסמאות בעלות אופי אסלאמי מיליטנטי אנטי-אמריקני, אנטי-ישראלי ואף אנטי-שמי: "אללה הוא אכבר; מוות לאמריקה; מוות לישראל; קללה [תחול] על היהודים" (סיסמאות דומות הופיעו גם בפורום של המורדים באתר האינטרנט של חזבאללה).

תמונות מתוך סרטון תדמית שפרסמו המורדים החות'ים

תמונות מתוך סרטון תדמית שהפיצו המורדים החות'ים, הכולל גם צילומים של טנק (ראו עמוד השער) ושריונית עליהם מופיעה כרזה (המופיעה בסרטון פעמים רבות נוספות), שתרגומה: אללה אכבר, מוות לישראל, מוות לאמריקה, קללה [תחול] על היהודים ניצחון לאסלאם (Marebvideo.com)

כרזה נוספת שהופיעה בסרטון התדמית של המורדים החותיים. בכרזה פסוק מהקוראן: "הרגו אותם בכל מקום בו תיתקלו בהם וגרשו אותם מכל מקום שהם גירשו אתכם..." (סורת אלבקרה [2] פסוק 191). זהו פסוק בעל מסר מיליטנטי, שבו נעשה שימוש בקרב גורמים אסלאמיים קיצוניים, לרבות ארגוני הטרור הפלסטינים, המעודד הרג וגירוש של אויביהם (Mareb) video.com

מעורבותה של איראן במרידה החותית

13. המורדים החותיים חותרים להפיל את המשטר הפרו-אמריקני והפרו-סעודי בראשות הנשיא עלי עבדאללה צאלח, המואשם על ידם בשחיתות. ברובד האידיאולוגי העמוק יותר דומה שהם נחשפו להשפעות המשטר האסלאמי-שיעי הרדיקלי באיראן, **שהובילו לשינוי בדעות המתונות בדרך כלל של השיעים-הזידים**⁴. המשטר התימני טוען, כי המורדים מעוניינים לשנות את אופי המשטר בתימן ולכונן מחדש שלטון שבראשו יעמוד חכם הלכה מוסלמי, כפי שהיה נהוג עד שנת 1962 (עת הופל השלטון המלוכני בתימן בראשות האמאם אלבדר שעמד בראש השיעים הזידים, ע"י מורדים רפובליקנים, שנתמכו ע"י מצרים הנאצריסטית).
14. דוברים של הממשל התימני שבו והאשימו את איראן באספקת אמצעי לחימה וכספים למורדים החותיים. בסבבי הלחימה הקודמים דווח, כי החותיים קיבלו סיוע תעמולתי ממרכזי דת שיעים ידועים של הערים קם (איראן) ונג'ף (עיראק). כמו כן, דווח **על הנפת דגלי ארגון חזבאללה הלבנוני** באזור סעדה ועל אימוץ סיסמאות המזוהות עם המהפכה האיראנית ("מוות לישראל; מוות לאמריקה").
15. נשיא תימן, **עלי עבדאללה צאלח**, בראיון שנתן לאלג'זירה (בראיון שודר ב-11 בספטמבר 2009), שב והאשים את איראן בסיוע למורדים. בראיון העלה את החשד כי איראן וכן גורמים שיעים קיצוניים בעיראק המקורבים **למקתדא צדר** (מנהיג שיעי דתי קיצוני העומד בראש צבא המהדי בעיראק, מקורב מאד לאיראן והרבה לשהות בה לאחרונה), מסייעים למורדים החותיים בצפון תימן. עבדאללה צאלח (בעצמו שיעי-זידי) הדגיש בראיון כי "עצם העובדה

⁴ שינוי מהותי מעין זה עברה העדה השיעית בלבנון, שהייתה ידועה במתינותה ובפסיביות שלה, מאז המהפכה האסלאמית באיראן. ביטוי לשינוי ניתן בהקמתו של חזבאללה ובהפיכתו למוקד הכוח המרכזי בקרב השיעים בלבנון.

שאיראן הביעה רצון לתווך בין תימן לבין המורדים מעידה על כך שהם שומרים על ערוצי קשר פתוחים עמם".

עלי עבדאללה צאלח, בראיון לאלג'זירה
(11 בספטמבר 2009): האיראנים מסייעים למורדים החות'ים

16. עלי עבדאללה צאלח ציין באותו ראיון, כי כוחות הביטחון התימנים **עצרו שתי חוליות, שחבריהן הודו שקיבלו כ-100,000 דולרים מגורמים באיראן**. לדבריו האנשים המעורבים בכך עומדים כעת לדין ונגד כמה מהם כבר הוצאו פסקי דין. הוא הזהיר, כי אם יש גורמים באיראן הרוצים "להתחשבן" עם שחקנים שונים באזור, דוגמת ארצות הברית, סעודיה או מדינות אחרות במפרץ, הרי שלא מקובל על תימן שהם יעשו זאת באמצעות תמיכה במורדים החות'ים, שכן בכך הם שופכים את דמם של מוסלמים.

17. בנוסף לדבריו נשיא תימן דווח בערוץ אלערביה כי צבא תימן **חשף אמצעי לחימה מתוצרת איראן בידי המורדים השיעים הנלחמים בממשלה**. עפ"י ערוץ אלערביה "החילים [התימנים] חשפו באזור הקרבות סמוך לעיר סעדה, שישה מחסנים השייכים לחות'ים, בהם נמצאו **מקלעים מתוצרת איראן, רקטות לטווח קצר ותחמושת רבה**"⁵. מאוחר יותר טען צבא תימן, כי בהתקפה נרחבת נגד המורדים החות'ים **נפגעו מספר משאיות שהובילו אמצעי לחימה ותחמושת למורדים, אשר מקורם באיראן**.

18. **איראן, כדרכה, מנהלת איפוא משחק דו-פרצופי**: בעודה מסייעת למורדים החות'ים וחותרת לערער את היציבות הפנימית בתימן, קראו דוברים איראנים ליישוב הסכסוך בדרכי שלום. שר החוץ האיראני מתכי, שוחח בטלפון עם עמיתו התימני אבו בכר אלקירבי (7 בספטמבר 2009) וקרא ליישב את הסכסוך בדרכי שלום. הוא הזהיר "מדינות מסוימות באזור (רמז עבה לסעודיה) המנסות ללבות את המתרחש ולזרוע מחלוקות בין הממשלה והעם

באמצעות עידוד אלימות⁶. בהודעה קודמת שפרסם שר החוץ האיראני לאחר שנפגש עם שגריר תימן בטהראן נאמר כי "איראן מעוניינת ביחסים טובים בין שבט אלחות'י לבין ממשלת תימן"⁷. ברוח דומה התבטא גם דובר משרד החוץ האיראני חסן קשקאי שציין, כי איראן תומכת בשלמותה הטריטוריאלית של תימן, באחדותה וביציבותה⁸.

המשחק הדו פרצופי של איראן. שר החוץ האיראני מתכי נפגש עם שגריר תימן בטהראן כשבמקביל מעניקה איראן סיוע צבאי למורדים (צילום: סוכנות הידיעות פארס)

ארגון חזבאללה בלבנון נותן במה תעמולתית למורדים החות'ים

19. אתר האינטרנט בנת ג'ביל של חזבאללה נותן במה לפורום של המורדים החות'ים⁹ תחת הכותרת של אנצאר אלחק מן אלימן (תומכי האמת מתימן)¹⁰ בפורום מוצגים הישגי המורדים החות'ים במלחמתם נגד הצבא התימני כולל תיעוד פעולות שביצעו, אמצעי לחימה שנלקחו שלל וצילומי שבויים מהצבא התימני. כמו כן מופיעים בפורום צילומים של פעילי הארגון כולל של העומד בראשו עבד אלמלכ בדר אלדין אלחות'י וכרזות המעידות על האידיאולוגיה האסלאמית רדיקאלית של הארגון.

20. מתן במה לארגון ע"י חזבאללה בלבנון מהווה עדות נוספת לתמיכה האיראנית במורדים החות'ים המוצאת ביטוייה גם בסיוע הסברתי-תעמולתי. להלן כמה דוגמאות מהאתר.

⁶ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8806170>
⁷ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8806050534928> ראו גם
⁸ <http://www.isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1398897&Lang=E>
⁹ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8806050534>
¹⁰ <http://www.irna.ir/En/View/FullStory/?NewsId=674433&IdLanguage=3>

⁹ www.bintjbell.org/forum/showthread.php?t=109442 הכניסה לפורום באמצעות סיסמא בלבד.
¹⁰ **אנצאר** – כינוי לתומכיו של הנביא מחמד, שליוו אותו ממכה למדינה. **אלחק**, מילולית האמת, קרי, האסלאם הטהור.

הסיסמא של אנצאר אלחק בתימן: אללה הוא הגדול מכולם; המוות לאמריקה; המוות לישראל; הקללה על היהודים; הניצחון לאסלאם.

כרזה של אנצאר אלחק על הדגל משמאל כתוב אנצאר אלחק בתימן

עבד אלמלכ בדר אלדין, מנהיג המורדים החות'ים

מימין: כרזה של המורדים החות'ים על גבי טנק הרוס של צבא תימן. משמאל: שיריונית נושאת כרזה ובה סיסמאות המורדים

צילום של המורדים החות'ים ושל שבויים ושלל מצבא תימן

ביקורת פנימית באיראן על שתיקת הממשלה לנוכח מה שמכונה "טבח השיעים בתימן"

21. בזירה הפוליטית הפנימית באיראן נמתחה ביקורת על אוזלת היד שמגלה הממשלה נוכח המשך הקרבות ו"טבח השיעים" בתימן. אין זו הפעם הראשונה שנשמעת ביקורת שכזו על הנהגת איראן מקרב פוליטיקאים ואנשי דת בכירים. ביקורת דומה נשמעה לאחרונה גם על רקע הרג המוסלמים האויגורית שבמחוז שיניאנג בסין, שם נטען כי איראן מעדיפה לקדם את האינטרסים הכלכליים שלה על פני סיוע למוסלמים.
22. במהלך עדכון הוועדה לביטחון לאומי ומדיניות חוץ של המג'לס ע"י סגן שר החוץ האיראני **חסיין שיח' אלאסלאם** על ההתפתחויות האחרונות בתימן אמר **מחמוד אחמאדי ביקאש**, החבר בוועדה, כי איראן מגנה הרג של אזרחים חפים מפשע בתימן ומעדיפה, שהמשבר ייושב בדרכי שלום. חבר אחר בוועדה, **מהדי שאהריארי**, האשים את ממשלת תימן כי היא מושפעת ממדינות באזור (רמז לסעודיה) ומתייחסת למשבר (עם חמולת אלחות'י) מנקודת מבט פוליטית ולא מתוקף ראייה היסטוריות, טריטוריאליות ובעיות גבול. שאהריארי הדגיש, כי המג'לס מצפה ממשד החוץ לעשות יותר כדי למנוע את המשך האלימות נגד העדה השיעית בתימן¹¹.
23. בראיון לעיתון אלקדס האשים **מחמד כרים-אבדי**, חבר נוסף בוועדה לביטחון לאומי ומדיניות חוץ, כי מאחורי חוסר השקט בתימן עומדים הוהאבים (קרי, סעודיה), המנסים להפוך את תימן לאפגניסטן¹². העיתון השמרני סיאסתי-רוז טען כי נשיא ארצות הברית אובמה שיגר מכתב לנשיא תימן בו הבטיח לו סיוע צבאי וכלכלי כדי לשמור על אחדותה של תימן והביע תמיכה ב"טבח השיעים במחוז סעדה"¹³.

תגובות תימן

24. תימן הבהירה (31 באוגוסט 2009), כי המשך תמיכתה הנמשכת של איראן במורדים החות'ים עלולה לפגוע ביחסים בין שתי המדינות. שגרירי איראן ועיראק בתימן זומנו בנפרד ע"י שר החוץ והתבקשו להפסיק את תמיכת מדינותיהם במורדים החות'ים. לדברי **שר החוץ התימני**, "אם התקשורת האיראנית רוצה להיות כלי שרת בידי גורמים החתרניים במחוז סעדה ולאמץ את עמדותיהם, תהיינה לכך השלכות על היחסים בין תימן לבין איראן, ותימן תידרש להחלטות קשות", (במשתמע ניתוק הקשרים הדיפלומטיים עם איראן)¹⁴. שר החוץ

¹¹ העיתון ח'ראסאן, 9 בספטמבר 2009.

¹² אלקדס, 8 בספטמבר 2009.

¹³ סיאסתי-רוז 8 בספטמבר 2009.

¹⁴ לפני מספר חודשים נתקה מרוקו את יחסיה הדיפלומטיים עם איראן בעקבות ניסיונות איראן להמיר לשיעה אוכלוסיות סוניות במרוקו גם מצרים האשימה את איראן בחתרנות בשטחה. ראו <http://www.reuters.com/article/idUSTRE57U2MY20090831>.

התימני הוסיף: "הבאנו לתשומת ליבה של איראן, כי המסרים [המופיעים] באמצעי התקשורת שלה אינם משרתים את האינטרסים של שתי המדינות"¹⁵.

25. **אסכנדר אלאצבחי, דובר מפלגת הקונגרס הכללי של העם השלטת בתימן**, הבהיר בראיון לאלשרק אלאוסט (11 בספטמבר) **כי ארצו איננה מעוניינת כלל בתיווך: "וכי למה לנו לקבל תיווך?"** לדבריו, מדובר ב"קבוצת מורדים החופרת את קברה במו ידה... אנו נמשיך בפעולה נחושה ומוחצת נגדם". הוא הבהיר, כי טענות חמולת אלחותי לפיהן סעודיה משתתפת בקרבות לצד כוחות ממשלת תימן "הנה הטעייה עליה חוזרת התקשורת האיראנית - הטלוויזיה בערבית אלעאלם, רדיו טהראן ואתרי אינטרנט איראניים".

26. **שגריר תימן בבירות אמר**, כי מאז תחילת ספטמבר (שנת 2009) הוא נפגש פעמיים עם שליחו של מקתדא צדר, שהציע לו יוזמה לסיום המאבק בין הממשל התימני לחמולת אלחותי¹⁶. חברי פרלמנט עיראקים האשימו את תנועתו האסלאמית שיעית של אלצדר, הזוכה לתמיכה ולסיוע כלכלי וצבאי מאיראן, **כי הוא מערב את עיראק בסכסוכים פנימיים בעולם הערבי וכי תנועתו של אלצדר מאמנת את אנשי חמולת אלחותי ואף העבירה אחדים מהם לאימונים באיראן**. טענות אלו הוכחו ע"י מקורות עיראקים שטענו, כי עיראק אינה מסייעת לחמולת אלחותי וכי גורמי בעת' עיראקים מסיתים את ממשלת תימן נגד השבט בניסיון לגרום למחלוקת בין ממשלת תימן לממשלות ערביות אחרות¹⁷.

27. **מנגד ובאותה עת**, (תחילת ספטמבר 2009), **מחמד עבד אלסלאם, דובר מטעם חמולת אלחותי, נחלץ לעזרת איראן**. הוא הגדיר כ"ריקות מתוכן" את האשמות ממשלת תימן וכלי תקשורת ערביים נגד איראן על שהיא מסייעת למורדי חמולת אלחותי והדגיש, כי הן מכוונות למצוא חן בעיני סעודיה לשם קבלת סיוע כספי ממנה. הוא הוסיף **שסעודיה היא זו המתערבת במשך שנים בענייניה הפנימיים של תימן**. דבריו אלו, זכו לכיסוי נרחב בכלי התקשורת באיראן.

המאבק התקשורתי בין איראן לסעודיה

28. הלחימה בין ממשלת תימן לבין המורדים החות'ים מתנהלת לא רק באזורים ההרריים בצפון תימן אלא גם מעל מסכי הטלוויזיה, ערוצי הלוויין השונים, אתרי האינטרנט החדשניים, העיתונות הכתובה והפורומים הייעודיים. שתי שחקניות מרכזיות במלחמה התקשורתית הנן איראן וסעודיה: אמצעי התקשורת באיראן סוקרים את האירועים באופן מוטה **לטובת המורדים החות'ים**, תוך שהם מנגחים את **סעודיה**; ואילו כלי התקשורת המזוהים עם

¹⁵ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8806151283>

¹⁶ <http://www.aawsat.com/details.asp?section=1&issueno=11245&article=535558>

¹⁷ http://www.alsahwa-yemen.net/view_news.asp?sub_no=401_2009_09_05_72776

סעודיה, ובמרכזם ערוץ הטלוויזיה אלערביה, המשדר מאבו ט'בי במימון סעודי, **תוקפים** **בחריות את איראן** על תמיכתה במורדים החות'ים על מנת לקדם את מטרותיה האסטרטגיות ובמרכזן **השגת דריסת רגל במבואות ים-סוף**.

29. מהצד האיראני, ערוץ הטלוויזיה האיראני בערבית **אלעאלם** הקדיש מספר תכניות במסגרת הפינה היומית **לאור הזרקור** למשבר בתימן. בתכניות הללו התארחו דוברים בשם הצדדים הניצים, אשר התייחסו להאשמות שר ההסברה התימני לפיהן תומך הערוץ במורדים החות'ים. במהלך אחת התכניות האשים דובר בשם רשות השידור האיראנית את תימן בשימוש בפצצות זרחן נגד החות'ים, שגרמו למנוסה של אלפים שביקשו מקלט בגבול עם סעודיה¹⁸. ערוץ הטלוויזיה האיראני בשפה האנגלית PRESS TV שידר (5 בספטמבר 2009) **סרטון תדמית שהפיקה והפיצה חמולת אלחות'י** בו "הוכחה" למעורבותה של סעודיה, שספקה פצצות מרגמה לכוחות התימנים¹⁹.

המלחמה על התודעה שמנהלת איראן: מרגמה שלטענת המורדים החות'ים מקורה בסעודיה. על המרגמה סמלה של סעודיה (הערוץ האיראני PRESS TV, 5 בספטמבר)

30. מנגד, ערוץ הטלוויזיה **אלערביה**, הקדיש (5 בספטמבר) את תכניתו פנורמה לנושא "**מרד אלחות'י ותפקידה של איראן**". בתכנית התארחו **זהיר חרית'י**, חבר השורא המועצה המייעצת בסעודיה, **חמוד אלעבאד**, שר הנוער של תימן **והאלוף ג'מאל מט'לום**, חבר במרכז למחקרים ביטחוניים של (מדינות) המפרץ. מנחת התכנית (מת'נא אלרמחי) הדגישה בפתח הדיון, כי ממשלת תימן מקווה שהמבצע נגד החות'ים יהיה "**קצר ומכריע... במיוחד לאור הגילויים החדשים על מעורבות איראן בתמיכה בחמולה זו, המתנגדת ללגיטימיות השלטון בתימן**". אלרמחי הוסיפה, כי ממשלת תימן הציגה ראיות על חשיפת אמצעי לחימה מתוצרת איראן באזורים הסמוכים לגבול סעודיה תימן וכי **למרות הכחשתיה לא הצליחה טהראן לשכנע את תימן או מדינות אחרות באזור כי לא**

¹⁸ ערוץ אלעאלם, 2 בספטמבר, 28 באוגוסט, 19 באוגוסט 2009.

¹⁹ <http://www.youtube.com/watch?v=a-7QpLCKErs>

ראו גם <http://www.presstv.ir/detail.aspx?id=105362§ionid=351020206>

הייתה מעורבת בסכסוך. במהלך התכנית שודרה כתבה קצרה על הגברת הנוכחית הימית האיראנית במפרץ עדן בה הודגשה **כוונתה של איראן להשיג דריסת רגל בים סוף, עובדה המעוררת חשש בקרב המועצה לשיתוף פעולה במפרץ.**

31. לעניין זה הדגיש האלוף ג'מאל מט'לום, כי **איראן ממשיכה בניסיונותיה למלא תפקיד אזורי מוביל והגמוני** ולכן על המועצה המחוקקת לשת"פ במפרץ ועל והליגה הערבית לסייע לתימן ולתמוך בה (נגד ניסיונות ההשתלטות האיראניים). השר התימני חמוד אלעבאד ציין, כי **"אמצעי התקשורת האיראניים הרשמיים שחקו תפקיד מוביל וברור בתמיכת הטרור של (חמולת) אלחות'י ושדרו מסרי תעמולה שקריים ומטעים כדי לשרת את המטרות הפלגניות של אלחות'י".** הוא קרא לאיראן לחדול מהתערבות בענייניה הפנימיים של תימן. הדובר הסעודי, האשים, את איראן גם בהתערבות שלילית בסוגיות אחרות במזרח התיכון וטען, כי **איראן אחראית להכשלת ההסכם בין חמאס לפתח שנעשה בשושבינות סעודית וכן לשיבוש תקינותו של התהליך הפוליטי בלבנון.**

32. בהמשך התכנית טען הדובר הסעודי, כי **"דומה שמתחילה להתרקם ברית מזרה בין איראן, חמולת אלחות'י ואלקאעדה למרות השוני הדתי ביניהן, אך נראה כי האינטרס המשותף המנחה אותם (הפלת ממשלת תימן) מאגד אותם יחדיו... איראן מביאה את אמצעי הלחימה והכסף... לטענתו בני חמולת אלחות'י תומכים באלקאעדה ומסייעים לפעיליו להסתנן לסעודיה לבצע פעולות טרור".** הוא הוסיף, כי **"איראן מעוניינת להפוך את צפון תימן (טריטוריה) שיעית-זידית (נפרדת) ואילו אלקאעדה מעוניינת להפוך את הדרום לסלפי... לשניהם יש עניין בערעור היציבות במדינה".**

33. עבד אלרחמן אלראשד כתב בעיתון הערבי הנפוץ אלשרק אלאוסט (3 בספטמבר 2009) כי בחמולת אלחות'י נעשה שימוש ע"י גורמים חיצוניים דוגמת איראן לתקוף את המשטר התימני בו הם רואים בן בריתה של סעודיה. **איראן מעוניינת, לשיטתו, בבסיס פעולה שיאפשר לה גישה נוחה יותר למזרח אפריקה כדי ש"תוכל לנהל מערכה דומה לזו שהיא מנהלת בעיראק או במקומות אחרים".** אלראשד טוען כי שורש הבעיה אינו טמון במימון שמעניקה איראן לחמולת אלחות'י -- אלא הואקום שעלול להיווצר אם לא יצליח המשטר המרכזי בתימן להחיל את שליטתו על כל המדינה. לפיכך, לדבריו אין די בהבסת חמולת אלחות'י אלא בביסוס השליטה האפקטיבית של המשטר התימני על כל המדינה²⁰.

המאבק בין הסונים לשיעים: ארגונים ג'האדיים מוסלמים סוניים בעיראק ומחוצה לה מגנים את התמיכה האיראנית האסלאמית-שיעית במורדים החותיים

34. גם ארגונים ג'האדיים מוסלמים-סונים גילו מעורבות בסכסוך בין ממשלת תימן למורדים החותיים, בניסיון לנגח את איראן ולהצביע על השפעתה הגוברת באזורים המוסלמים סונים. למשל, ארגון **הצבא האסלאמי בעיראק** (אלג'יש אלסלאמי פי אלעראק), המאגד מספר ארגונים מוסלמים סונים, שמקורם במפלגת הבעת' הסונית בעיראק שהתפוררה לאחר כיבושה בשנת 2003, פרסם (5 בספטמבר 2009) כרוז בחתימת אמיר (מפקד) הצבא האסלאמי בעיראק, שכותרתו: "התבונה תימנית אולם הכפתורים מעבר לים"²¹. הגם שארגון אלקאעדה וארגונים המזוהים עמו פועלים נגד המשטר בתימן, בהקשר הנוכחי הכרוז מביע תמיכה בממשלת תימן ומגנה את מעורבותה של איראן בסיוע לגורמים השיעים, בדומה למנהגה בעיראק²².

כרוז של מפקד הצבא האסלאמי בעיראק:
"...ידיה של איראן הן אלה הבוחשות בקרב חמולת אלחות'..."

35. בהסתמך על מסורת מוסלמית שיעית, משבח הכרוז את תבונתה של תימן ומנגד מגנה את "השטן ממזרח" (איראן) שאינו מניח לתושביה (המוסלמים סונים) השלוים של תימן ומגיע לשעריה עם אמונתו (השיעית) והכופרת וצביעותו כדי לזרוע הרס בדומה לפעילותו בעיראק שלאחר הפלת צדאם חסין. על פי הכרוז, מטרתה (של איראן) היא "להרוס את הדת, למחוק את הזהות ולפלג את העם (של תימן)... למרות המדבריות, השממה ההרים והאוקיינוסים [המקיפים אותה] לא הצליחה תימן להימלט מהחמדנות האיראנית... (שכן ידיה של איראן בוחשות בקרב) חמולת אלחות'י, מספקת להם

²¹ הכוונה היא מי שלוחץ על הכפתורים (קרי, זומם לפגוע בה ע"י הפעלה מרחוק של המורדים החותיים) נמצא מעבר לים רמז לאיראן.

²² http://www.iaisite.org/index.php?option=com_content&task=view&id=778&Itemid=57

נשק, כסף ואף שולחת לוחמים שיעים מאיראן, עיראק ולבנון אנשי חזבאללה (המצוידים) בדרכונים מזויפים, להלחם לצדם".

36. **הכרוז מתייחס בהרחבה לסיוע, שלטענתו, מגישים השיעים בעיראק למורדים הח'ותיים.** הוא מצטט תכתובת ענפה בין חמולת אלחות'י לאישים מוסלמים שיעים בעיראק ובאיראן ובכלל זה מקורבים **לאיתאללה עט'מא עלי חסיני סיסתאני** (בכיר חכמי ההלכה השיעים בעיראק, שהכחיש מצידו טענות אלה). זאת לנוכח "המזימה הציונית צלבנית" לכבוש את מבואות ים סוף ולהשתלט על דרכי העברת האנרגיה והכלכלה המקומיים **במטרה להקים בתימן מיליציות עפ"י הדפוס של חזבאללה הלבנוני** בסיוע "תומכי התנועה (קרוב לוודאי השיעה) באירופה ובפרט בהולנד.

37. כרוז הצבא האסלאמי בעיראק מונה **מספר סיבות למעורבות האיראנית בתימן:** "המזימה הפרסית-צפוית לייצוא המהפכה מחוץ לאיראן; פילוג תימן ויצירת משטר פרו-איראני או בעל השפעה איראנית חזקה בדומה ללבנון ועיראק; הצבת איום אגפי על ערב הסעודית ותביעת אזורים משטחה; הסטת דעתו של העולם האסלאמי כדי לאפשר לאיראן לנהוג כרצונה תוך הסתרת "הפשעים המחרידים" שמבצעת איראן נגד המוסלמים הסונים שבשטחה והסכסוכים הפנימיים בין ראשיה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בבחירות האחרונות.

38. **בחלק האופרטיבי (המלצות) קורא הכרוז לעלמא, חכמי הדת של תימן להיות ערניים נוכח המזימות הנרקמות נגד תימן ותושביה.** כמו כן, הוא קורא לשלטי המפרץ המוסלמים הסונים לגלות ערנות נוכח הסכנה הממשמשת ובאה, על רקע מזימותיה של איראן ולהיחלץ לעזרת אחיהם הסונים כדי שהתרחיש של עיראק לא ישנה. כמו כן מופנית בכרוז קריאה לאומה המוסלמית לתמוך במאמצייה להכשלת "המזימה ההרסנית בתימן" כדי למנוע את חלוקתה וכן למנוע מהמורדים ליצור בה "עיראק חדשה" בדומה להפיכת עיראק דהיום ל"עמדת זינוק" עבור איראן לעבר יעדיה החדשים במדינות האזור. לבסוף פונה הכרוז לתשבי תימן ומזהירם לא להיגרר אחר הסיסמאות האנטי-אמריקניות ואנטי-ישראליות שמשמיעים המורדים הח'ותיים.